

## N:o 159.

*Af Herr O. P. Hallin: Om låneunderstöd för anläggande af jernväg från Borås till Warberg.*

Då vid sistlidne lagtima riksdag ställdes till regeringens disposition ett belopp af tio millioner riksdaler, att användas till låneunderstöd för enskilda jernvägsanläggningar, kunde man ännu icke förutse, hvarken den betydliga tillväxt i kapital, som de sednaste åren medfört, och hvartill jernvägarne i väsendtlig mån bidragit, eller de alltmera stegrade anspråk på dessa förbindelser, utgörande ett huvudvilkor för jordbrukets och industriens ytterligare förkofran. Af berörda belopp har hälften, eller fem millioner, redan blifvit disponerade till en jernväg från Falun till Göteborg, hvarpå man då icke tänkte,  $2\frac{1}{2}$  millioner till Carlskronabanan, och återstoden säges vara bestämmd till en bana i de nordligare delarne af landet. Om, inom hela det öfriga riket, all utsigt till jernvägsanläggningar, med understöd af statsmedel, under en tid af ytterligare fyra år, vore stängd, så måste man, på sätt också flerstädes skett, kasta sig i händerna på utländska kapitalister. Denna sista utväg anser jag likväl böra i det längsta undvikas. Den deraf vunna erfarenheten är afskräckande, hvaremot jag anser de resultat, som vunnits genom våra egna jernvägsanläggningar, tillräckligt uppmuntrande för att mana till efterföljd. Då dessutom i detta ögonblick penningar till låg ränta kunna upplånas inom landet, utan skada för näringsarne, så inser jag icke hvarföre staten skulle dröja att utan ringaste uppoffring lemna de provinser, som icke hugnats med statsbanor, det biträde, hvarigenom deras industriella utveckling så hastigt och kraftigt befordras, och hvarigenom, då trafiken på stambanorna äfven medelst anläggning af bibanor ökas, staten således gör en dubbel vinst.

Bland enskilda jernvägsanläggningar är den från Borås till Warberg den som först af alla nu föreslagna jernvägar varit ifrågasatt, ehuru den måste stå tillbaka för banan Borås—Herrljunga. Fortsättning af denna bana genom det på en gång bördiga och industriidkande Marks härad, med en befolkning af öfver 35,000 personer, och hvilket, likasom det föga mindre folkrika Kinds härad samt angränsande del af Halland, saknar alla tidsenliga kommunikationer, är ett oeftergifligt behof. Denna jernvägslinie upptages också bland de af jernvägskomitén förordade bibanor och beräknas af denna komité att kosta 2,857,000 riksdaler riksmünt.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte,

derest det af sednaste lagtima Riksdag antagna system att ställa medel till Kongl. Maj:ts disposition, för att användas till låneunderstöd för enskilda jernvägsanläggningar, vidhållas, öka det dertill bestämda belopp med fem millioner riksdaler, och således

till nämnda ändamål ytterligare anslå denna summa; eller helst: bevilja ett belopp af 4,904,600 riksdaler, såsom i jemnt tal motsvarande  $\frac{2}{3}$  af den beräknade kostnadssumman, för att användas till lån för anläggande af en jernväg, med samma spårvidd som Borås—Herrljunga-banan, från Borås till Warberg, mot enabanda ränta som staten kan komma att erlægga och samma villkor i öfrigt, som blifvit bestämda för lån till enskilda jernvägsanläggningar.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1872.

O. P. Hallin.

---

N:o 160.

*Af Herr Ola Andersson: Om beviljande af anslag åt folkhögskolorna.*

Mycket är hos oss gjordt för undervisningsväsendet, ej blott hvad beträffar vetenskaperna, utan äfven för det mera praktiska lifvet. Detta har dock hufvudsakligast eller uteslutande kommit de klasser i samhället till godo, hvilkas lefnadsställning medgifvit dem att häraf komma i åtnjutande, om ock man kan säga, att frukterna medelbart komma mer eller mindre öfriga klasser till del. Dessa sednare hafva i folkskolan sin enda bildningsanstalt för lifvet. Äfven dessa läroanstalter hafva på de sednaste 20 å 30 åren blifvit ej obetydligt förbättrade; men månne det ständigt stigande behovet af kunskaper härmed kan tillräckligt tillfredsställas, eller hvarföre blir detta behof allt större ej blott för individen utan äfven för staten?

Så länge den stora mängden ännu ej börjat tänka öfver samhällets lagar och inrättningar, kände den ej heller behovet af dessa nödvändiga hjälpmedel, så länge var det också för staten likgiltigt, måhända ej ens i de styrandes intresse, att utså vetandets frö i all jord, men sedan vi lyckligtvis hunnit den grad af utveckling att det stora flertalet, eller åtminstone en aktningssjudande del deraf, för att lyda och akta samhällets lagar och inrättningar, *vill* söka att öfvertyga sig om att de äro goda och nyttiga; för att följa med och tillgodogöra sig industriens ständiga utveckling, *vill* sträflva att skaffa sig de på dessa områden allt mer och mer högst nödvändiga kunskaper och dermed befordra enskildt och allmänt välstånd; för att blifva goda medborgare, *vill* lära känna sitt land, dess språk, historia och minnen, dess behof och resurser, dess många ännu ej öppnade skatter, blott alltför mycket dolda för eller missaktade af dem som så lätt kunna öfvergifva fädernejorden, då